

II.

*Officia religiosi et ecclesiastici viri
erga seipsum.*

1. Satis hīc sit de officiis erga Deum; alia sunt quāe erga seipsum Dei minister p̄aestare debet, ut qui saneta quotidie tractat et populo p̄aebet, idem ipse sanctitate emineat, p̄aesit suarum virtutum exemplo, p̄aeatque alis facto et opere dum docet verbo. Itaque hujusmodi officia finem habent efficiendi ut vir religiosus vel ecclesiasticus malum v̄itet et bonum in se ipso faciat. Quāe sane attinget si Deum timet, si vigilantiam adhibet, mundum abhorret, mortificationem amat, studet minimis cavendis, p̄esentiæ Dei exercitio se munit, lucro tempus apponit, statuataque diœcesana scrupulose observat. De his pauca singillatim dicenda.

§ I.

De timore Dei et fuga peccati.

2. Initium Sapientiæ timor Domini est: oportet autem sacerdotem sapientem in populo esse, adeoque justum, sanctum, virumque perfectum: incipiat ergo a timore Dei, ex quo sapientia procedit, non utique ex timore servili, qui filiorum et amicorum

non est, sed ex filiali erga Deum reverentia concepto, quo vereatur Deum offendere, quia Pater est, isque benignus et bonus. Attamen utile aliquando est, ut etiam ex justitia divina atque ex pœnis æternis, quas Deus contra criminosos minatur, ejus metum concipiamus; maxime si eum p̄esentem esse cogitemus, omnia ipsi nota esse, nostra scrutari corda et renes atque omni horæ momento facultatem ei esse inique agentem p̄ercutiendi. Etenim hic timor pigras animas extimulat atque ex repræsentatione cruciatuum exterrefacit, ut peccata non perpetrent.

3. Timor etiam utilis est ad verecundiam, confusionem, dolorem et veram detestationem de anteactæ vitæ culpis commissis excitandam: quomodo enim tantillus homo Ens infinitum, omnium conditorem ac dominum, eo p̄esente, offendere ac quodammodo provocare potuit, ejus legem infringere et dicere: « Non serviam? » Duo igitur haec Dei magnitudo et bonitas, et ex alia parte sanctitas divina et justitia, optima et efficacia sunt motiva ad timorem Dei concipiendum, ut peccati horrorem ejusque detestationem habeamus.

4. Et quidem peccatum detestandum et fugiendum a sacerdote est, quia in se magnum est, verum et unicum hominis malum. Peccatum facit hominem miserum, quia

ipsum a suo vero et unico bono amovet et separat, atque avertit a Deo ob quem conditus est. At peccatum in sacerdote quantum malum! Sacerdos sanctitate prælucere debet, quia vocatus in sortem Domini, sanctis operibus speciali ratione destinatur; quia habet omnia ut sanctus sit, Spiritum sanctum, ejus gratiam, ejusque dona, Dei assistantiam in iis quæ agit, exempla et sanctitatis legem, doctrinam de iis quæ ad sanctitatem ferunt, officia et ministeria sancta. Si ipse peccet quomodo in Dei gratiam redibit? Cadit enim præceps ex alto dignitatis culmine in abyssum tenebrosum. Quomodo, Lucifer, cedidisti! tu qui vestiebaris purpura et byssino, qui mensæ Domini assidebas, qui angelorum ministerio serviebaris; nunc comparatus es jumentis insipientibus et similis factus es illis!

5. Nec verendum dumtaxat est ne in lethale peccatum sacerdos labatur, verum etiam ne venialibus deliberatis facile commaculetur. Etenim veniale peccatum, æque ac lethale, aversio quædam est a Deo et conversio ad creaturam; hoc sane Deum graviter non offendimus, offendimus tamen ejusque bonitate abutimur. Itaque charitas paullatim frigescit in animabus eorum qui se facile veniali culpa abstrahi sinunt, tepidi fiunt, Deoque quodammodo odibiles; unde non raro fit ut in lethalia incident peccata:

« Utinam frigidus essem, aut calidus; sed quia tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo (1).» « Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes componere; ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil, nisi grave, moderatum ac religione plenum præferant; levia etiam delicta quæ in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem (2).»

6. Quod si (quod Deus avertat) in peccatum lethale miserrime incidat sacerdos; neque ignaviæ, nec gravi negligentiae, nec, quod pejus esset, desperationi se dedat: sed statim de peccato suo eum poeniteat, humili miseriam et ignominiam suam Deo manifestet: atque, nulla interposita mora, poenitentiae sacramento se abluat, ac in posterum cautor fiat. At, quæso, nemo peccati lethalis conscientius, missæ Ss. Sacrificium celebrare audeat: « Nullus sibi conscientius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram eucharistiam accedere debet. Quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare; hæc sancta Synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis

(1) Apoc. iii, 16.

(2) Conc. Trid., Sess. xxii de Reform., c. 1.

copia confessoris. Quod si *necessitate urgente* Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, *quamprimum* confiteatur (1).» *Copia autem confessarii* deesse censetur, cum nemo approbatus, cui rite confiteri possimus, adsit. *Quamprimum* vero confessionem ab hoc sacerdote faciendam non significat *suo tempore*, scilicet cum quis ad confessionem accedere ordinario solet, sed ut primum copia confessoris haberi possit, ante sequentis missæ celebrationem, nisi et eadem interveniat celebrandi necessitas et nulla adhuc pro rerum angustiis et conditionibus, confessoris copia habeatur (2).»

§ II.

De vigilantia et mundi fuga.

7. Praeceptum Domini est: « Vigilate et orate, ut non intretis in temptationem (3); » cum vero de oratione loquuti jam simus, de vigilantia sermo habendus esse videtur. Vigiles sint Dei ministri ne cadant: « Qui enim se existimat stare, videat ne cadat (4); » quod quamvis spiritus aliquando promptus sit, caro autem infirma semper est. Quis solidius stat forti Samsone, quis firmius sancto Davide et sapiente Salomone? et hinc tacto

(1) Conc. Trid., Sess. XIII de Euch., c. 7.

(2) V. Gury de Euch., cap. 4, art. 2.

(3) Marc. XIV, 38.

(4) I ad Cor. X, 12.

men vigilantiæ defectu miserrime ceciderunt. Testatur S. Augustinus, a se Dei ministros visos esse, sicut cedros Libani, virtute eximia sublimes, vigilantiæ defectu corruisse. Invigilemus ergo cogitationibus et affectibus nostris, verbis æque ac actionibus, ut carnis concupiscentiis et desideriis, mundi illecebris et dæmonis ictibus viriliter et in fide resistamus. Cum nimium nutritur vel vino inebriatur, caro insolescit adversus spiritum et « Corpus quod corrumpitur aggravat animam (1). » — « Luxuria nutritur a ventris ingluvie (2) » ait S. Bonaventura. Mundus autem sollicitat cum eum quærimus eique blandimur: si enim aufugimus et horremus, vel nos tranquillos linquit, vel sua arma in nos vertit, ut ei crucifixos nos spernat et contumeliis afficiat. At dæmoni ne in minimis quidem cedendum: « A minimis enim incipiunt qui in maxima proruunt. » Dæmonis tamen non est nos ad peccandum cogere: « latrare potest, mordere non potest. » Verum « tamquam leo rugiens circuit quærens quem devoret » nocte ac die animarum nostrarum ruinam cogitat: nullam igitur ei occasionem præbeamus, quæ facile nos in crimen impellat: « Resistite diabolo et fugiet a vobis. » Dæmon vigilantiam nostram et orationem timet, carnis

(1) Sap. IX, 15.

(2) De Prof. rei, I, 2, c. 52.

mortificationem veretur, sed maxime humilitatem et charitatem erga Deum, quibus continuo vincitur et subjugatur, expavescit.

8. Vigilantia non modo ad cogitationes et affectus sed etiam ad sensus externos extendi debet: sensus enim quasi animæ fenestræ sunt, per quas mors irruit in nos, ut Dei vitam auferat: « Ascendit mors per fenestras (1). » Itaque modestia et gravitas potissimum religiosis et ecclesiasticis viris commendantur, qui aliis exemplo esse debent et virtutem angelicam angelico more servare. Modestia et gravitas, juxta Concilii Tridentini decretum supra allatum, debent esse in aspectibus, in habitu, in gestu; in incessu, in sermone, ut nihil nisi grave, moderatum, et religione plenum clerici præseferant: eorum enim habitus, sermo, vultus, incessus, ait S. Hieronymus, doctrina est.

9. Caveant sacerdotes, ne quid incompositum et indecorum in sua agendi ratione appareat: sciant oculos refrenare, maxime in colloquio cum feminis, quæcumque tandem eæ sint; et eo majori diligentia, quo piæ et devotæ esse videantur. « Etenim non impudicæ solum sed pudicæ etiam mulieris oculus animum ferit, adulaciones emolliunt, honores in servitutem redigunt (2). » Quare S. Job ad rem ajebat: « Pepigi fœdus cum

oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virginie (1). » Abstineant sacerdotes a repetitis et prolongatis colloquiis cum feminis, atque ubi majoris momenti negotia tractanda sunt, conentur ut non sine teste agantur, vel saltem eo loci, ubi nemo de sacerdotis modestia et decore suspicari possit. Denique ne leviora verba et inconsiderata usquam effutiant, quæ scandalum pariunt; quæ enim nugæ, ait Bernardus, in ore laicorum nugæ sunt, in ore religiosi viri sunt blasphemiae.

10. Ut vero se omnino a mundanis rebus sejunctos sacerdotes ostendant, canones eos jubent a luxu, a comessationibus, a choreis, ab aleis, a lusibus et a quibuscumque secularibus negotiis abstinere, juxta ea quæ in uniuscujusque dioeceseos Statutis decreta jam sunt (2). Quomodo enim, qui mundo renuntiavit, ut Christi unctus esset, satis honeste et decore his uti iam poterit? Horrendum sane esset sacerdotem conspicere, qui a comessationibus, a theatris, a lusibus rediens, in quibus magnam noctis partem consumpsit, mane ad Dei altare accedat, sanctissima celebret mysteria, vel alia sacra ministeria obeat.

11. Amet potius sacerdos mentis cordisque solitudinem, nec cum mundo se misceat,

(1) Jer. IX, 21.

(2) S. Jo. Chrys. de Sacerd., l. 6, c. 8.

(1) Job 1, 31.

(2) Conc. Trid., Sess. xxii de Reform., c. 1.

ipsi cum sui ministerii necessitas id postulat, cum animarum salus exquirit, ut cum populo versetur: locus ipsi convenienter addictus templum sit vel cellula, in quibus orationi vel studiis vacet. Audiatur de his S. Hieronymus: « Obsecro te, carissime, inquit, ut multitudinem hominum, et officia, et salutationes, et convivia, veluti quasdam catenas fugias voluptatum. Convivia tibi vitanda sunt secularium, et maxime eorum qui honoribus tument. Turpe est ante fores sacerdotis Christi crucifixi et pauperis, et qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores consulum et milites excubare, judicemque provinciae melius apud te prandere, quam in palatio. Quod si obtenderis te facere haec, ut roges pro misericordia atque subjectis; judex seculi plus defert clero continenti, quam diviti, et magis sanctitatem tuam venerabitur quam opes (1). »

§ III.

De fidelitate in minimis et praesentia Dei.

12. « Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vitae (2). » Deus coronam vitae promittit iis qui fideliter usque perseverant: at ecclesiasticorum et religiosorum hominum fidelitas, non modo in magnis sed et in minimis elucere debet: « Qui enim fidelis est

(1) S. Hier. ad Nepot.

(2) Apoc. II, 10.

in minimo et in majori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in majori iniquus est (1). » Nihil coram Deo minimum est, cum de ejus servitio agitur, maxime ab iis praestando, qui, juxta Apostoli doctrinam, irreprehensibiles se exhibere debent, quique ex status sui conditione, necesse est, ut de virtute in virtutem progrediantur. Sunt autem que minima, ab iis qui tepide agunt, videri possunt et non sunt, sive quia scandalum satis grave pariunt, sive quod graviter obligationi, quam perfecte agendi habemus, opponuntur. Quaecumque denique ea sint, nemini dubium est minimas infidelitates in Dei servitio, si saepe repetantur, animam obtundere, virtutem fere omnem auferre, adeo ut, occasione habita, vel violenta tentatione occurrente, animus infirmus concupiscentiae ictibus arreptus corrutus et labatur.

13. Ut vero fidelitatem tantam vel in minimis servemus, juvat nobilissimum praesentiæ Dei exercitium, quo omnes sancti usi sunt, ut sancte viverent. Deum praesentem ubique esse quis neget? Immensus enim cum sit, ubique substantia, scientia et potentia adest; quin et nos atque creata omnia sustentat jugiter et conservat, et cum eis in omnibus operatur. Fieri omnino nequit, ut Dei praesentiam effugamus: « In ipso enim

(1) Luc. XVI, 10.

vivimus, movemur et sumus (1). » Non modo Deus longe non est ab unoquoque nostrum, ut D. Paulus docet, sed in nobis et nobiscum omnino est, vel potius nos in eo sumus: anima quidem a corpore separari potest, sed nunquam a Deo.

14. Hæc doctrina quam non tantum fides, sed sana philosophia docet, satis esse debet, ut nos tum a culpis vel minimis patrandis retineat, tum ad heroicas etiam, si oporteat, virtutes exercendas impellat: « Ambula coram me et esto perfectus. » Unde putatis tantam vim in sanctis hominibus, maxime in martyribus fuisse, ut quæ humanae naturæ difficillima sunt, hilari et sereno vultu obirent? Certe Deus sua gratia juvabat, sed ipsi, ut animum sumerent, Deum veluti patrem ac Dominum præsentem usque conspiciebant; inde diligebant et reverbantur, ac hujus amoris et timoris gratia ab omnibus abstinebant quæ ipsum offenderent, omniaque generose efficiebant, quæ ipse ab eis expeteret.

15. Ne cogitemus vero nimis difficile esse hoc valde necessarium et efficacissimum divinæ præsentiae exercitium: omnia enim facilia sunt volenti. Jam a diei initio Deum nostrum cogitemus, cui de acceptis præterita nocte beneficiis, gratias quamplurimas habeamus; porro statuamus eujuscumque

(1) Act. Apost. xvii, 28.

actionis initio de hac ipsa divina præsentia memoriam habituros. Atque ut facilior recordatio hæc et sine ulla animi contentione fiat, Deum in nobismetipsis præsentem inspiciamus; deinde cogitemus omnia creata aliquid Dei, vel vestigium, vel imaginem, vel etiam similitudinem habere; omnia esse veluti radios, qui a sole justitiae procedunt, vel sicuti rivulos, qui ab una scaturigine principium habent; consideremus quandoque aerem, lucem, frigus et calorem a Deo nobis immitti, cibos ab eo porrigi, flores, fructus, herbas, quibus campi vestiuntur, Dei dona præsentis esse, nosque in Deo vitam et aerem spirare, cogitare, velle, agere, loqui, ambulare, undique moveri. Nunc unum, nunc aliud ex his hoc sanctum exercitium facile reddet. At non sane historico modo Deum præsentem cogitemus, sed ita ut nostram vitam, nostrosque mores huic præsentiae conformemus; quid enim, Deo præsente et omnia inspiciente et cognoscente, nisi perfectum et sanctum agere audeamus?

§ IV.

De mortificatione et pœnitentia.

16. Multa profecto quæ de officiis erga nos dicere possemus hic prætereunda putamus, cum ea ex iis, quæ de virtutibus acquirendis vel vitiis resecandis dicta sunt, facile

colligi queant: at non possumus quin de mortificatione et pœnitentia aliquid breviter dicamus, quod hæc duo ad unionem cum Deo acquirendam, ad animi sanctitatem fovendam, ad perfectum Christi ministrum efformandum aptissima et magni momenti esse videntur.

S. Paulus his gravissimis verbis mortificationis virtutem commendat: « Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali (1). » Mortificationis igitur finis est vitæ Jesu manifestatio, id enim ut salvemur necessarium omnino est, cum ipse Apostolus dicat: « quos enim præscivit et prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui,... hos et vocavit... illos et gloriificavit (2). » At mortificatio ipsa in corpore nostro circumferri debet: quod non significat sane nonnisi exteriorem corporis mortificationem seu pœnitentiam externam a S. Paulo requiri; sed a corpore malitiam originem sumere et ejus causa, quæ in animo mortificanda ab homine sunt. Nonne enim in corpore et ex corpore concupiscentiæ sunt? « Unde bella et lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris quæ militant in membris vestris (3)? » Duplex ergo mortificatio est alia interior, cuius

(1) II. ad Cor. iv, 10.

(3) Thom. a Kempis.

(2) S. Jac. Ep. Cath. iv, 1.

natura in lucta consistit, quam homo rationabilis adversus animæ concupiscentias, sustineat, quibus resistat ac penitus renuntiet ne in crimina corruat; alia exterior, quæ corpus ipsum doloribus, jejunis, aliisque afflictionibus refrenat, ut internis concupiscentiis alimentum minuat.

1. De interna mortificatione.

17. Quæ de resecatione vitiorum cordis alibi dicta sunt ad interiorem animæ mortificationem pertinent; vitia enim per mortificationem sunt resecanda, expoliendus animus, comprimentæ inordinatæ affectiones, ut, veteri homine deleto, innovetur homo juxta imaginem et similitudinem Christi Jesu viventis, qui novus est homo. Ad hanc mortificationem spectant etiam, quæ nuper de vigilantia exposuimus, quæ finem habet impediendi quominus concupiscentiarum motibus obsecundemus, eisque alimenta et occasionem animæ nocendi præbeamus. Hac vigilantia novus homo nihil agit quod rationi et divinæ vitæ conforme non sit et consenteat: adeo ut nonnisi divina vivat vita. Ne tamen putemus vitiorum resecationem et vigilantiam in omnibus, seu brevi mortificationem, unius diei opus esse: continua hæc esse debent et ad mortem usque extendi, quo etiam horæ momento vitæ terrestris immoderatus amor refrenandus, ut vitæ ipsius

holocaustum perfectum divinæ voluntati offeramus: nam in morientis hominis membris scintilla adhuc viget, quæ in vastum incendium, nisi vigilemus, dilatari potest et æternam animæ e corpore avulsæ procurare ruinam.

18. Sit igitur præ oculis illud: «Vince te ipsum» ut et in minimis nobismet ipsi renuntiemus: «Non enim est minimum in minimis seipsum relinquere.» Quid prodest si cetera relinquamus, nisi et nos ipsis plene relinquamus? «Qui relinquere universa disponis, te quoque inter relinquenda numerare memento (1),» ait Bernardus. Sed imprimis contra amorem nostri immoderatum luctam inire opus est, ut alibi diximus, maxime cum sub boni specie satisfieri cupit, vel nobis quod necessarium videtur representat, vel quod Ecclesiae bonum et utile existimatur. Itaque cum notum omnibus sit vim in nos exercendam, ut nos plene vincamus, a voluntate incipiendum est, ut firmum agendi propositum concipiamus et constanter agendi. Studeamus præterea inclinationibus et desideriis nostris, ut ea singillatim dignoscamus, deinde unum ab alio se jungamus, ut unum post aliud aggrediamur; non enim facile est lactare vel vincere, si omnia simul vitiosa ex animo eradicare velimus.

(1) S. Bernard. Dec. 3 c. 2.

2. De pœnitentia exteriori.

19. Nec minimi exterior pœnitentia facienda. Lex nequitias quam unusquisque sentit et de qua Paulus queritur, in membris nostris est: hæc ergo sunt afflictanda, haec refrananda, his non modo quæ immoderate petunt, sed etiam aliquando quæ inter moderationis limites continentur, sunt deneganda, ne amplius nos ad limites transgreendiados impellant. «Cito facient quæ non licent, qui faciunt omnia quæ licent (1).» Quod si quis in illicita miserrime abiit, juxta S. Gregorii doctrinam necesse est, ut licitis etiam se privet et suam intemperantiam puniat.

20. Quis neget interiore mortificationem nobiliorem esse, majorisque momenti virtutum exercitium quam corporis cruciatus? Attamen si hæc facienda prorsus sunt, alia non omittenda, omnes enim sancti viri multa in corpore perpessi sunt et voluntarie «corpus crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis suis. Quid? nonne Christus ipse pœnitentiæ nobis exemplar fuit? nonne ipse famem tulit, dolores, frigus et tormenta? nonne jejunio se afflixit et siti, et quasi peccator esset atque malis concupiscentiis conuteretur vore pœnitentis viri vitam duxit?

(1) S. Clem. Alex. Pædag., c. 1.

Quare jam ab initio Ecclesia fidelibus Christi corporis macerationes imposuit, ut carne mortificati, spiritu vivificantur. Ratio autem hæc magis sacerdotes urget, ut pro se prius deinde pro populi criminibus pœnitentiā agant. Ipsi quotidie corporis Christi mortificati sacrificium offerunt: jam « nullus Deo et sacrificio dignus est, nisi qui prius se viventem hostiam exhibuerit (1). »

21. Itaque non refugiat presbyter corporis quasdam afflictiones sibi imponere: sed, si alias non potest, saltem, obsecro, nulla se ratione ab Ecclesiae præceptis pœnitentiis, nisi summa necessitas expetat, se eximatur. Quod si quis adeo infirmus in Dei servitio sit, ut carnem suam gravibus macerationibus conterere non audeat, non tamen, inquit S. Ligoriū, parvas cōp̄oris mortificationes refugiat; quæ dura ei obveniunt, patiēter ferat; ferat incommoda, vigilias, frigus, calorem, infirmitates et alia; ferat nauseabundum odorem cum infirmis assistere necesse est, vel in nosocomiis et in carceribus versari; quæ omnia in sacramenti pœnitentiæ administratione sunt sustinenda et reliqua quæ quotidie occurrunt libenter ferat. Hoc saltem modo « mortificationem Jesu in corpore nostro circumferemus. »

(1) S. Greg. Naz. or. 1.

§ V.

De temporis usu.

22. Ad recte et bene agendum non parvi refert tempore ipso bene uti, illudque lucro apponere. Tempus spatium est momentorum a Deo concessum, ut fidelitatem nostram ipsi probemus, atque ad æternam adipiscendam vitam merita congeramus. Tempus pretiosissimum donum est, quod non plene dignoscere dabitur, nisi cum auribus nostris vox illa intonuerit: « Tempus non erit amplius: » tunc qui male tempore usi sunt, frustra clamabunt: « Ah! si daretur hora! » Dum igitur tempus habemus operemur bonum (1); — atque cum metu et tremore salutem nostram operemur (2); nulla temporis jactura fiat nec dies sine linea prætereat.

23. Quam lugendi sane sunt religiosi vel ecclesiastici viri, qui se nugis occupant ut « tempus terant » quasi tempus nocivum aliquod esset, de quo liberos nos reddere juvat! Quam lugendi sunt Dei ministri, qui pretiosissimum tempus in prolongatis relaxationibus, in inutilibus vel conversationibus vel visitationibus, aliisque parum vel nihil ministeriis sacris convenientibus, fru-

(1) Ad Gal. vi, 10.

(2) Ad Phl. ii, 12.

stra consumunt! Hi sane pigritiae et osciantiae crimen argundi, et verendum ne in vitia proni, præcipites ex otio facile corruant. Qui sancte vivunt, ne momentum horæ vane consumant, non raro verentur; et quamvis jugiter sacris occupentur operibus, jam morti proximi timent ne forte satis non egerint, ut suis officiis recte et juxta Dei voluntatem fungerentur. Quid erit presbytero, in extremo agone constituto, si in inutilibus, otiosisque occupationibus tempus præterire permiserit?

24. Sacerdoti multa sunt, quibus utiliter et sancte incumbere potest, sed præcipue oratio, ministeria sacra et studia; his profecto aliqua corporis relaxatio adjici potest et fortasse debet, sed honesta et moderata, quæ spiritus fervori aliisque sacris negotiis quin noceat potius juvet. Cum ministeriis officii sui presbyter functus est, studiis vel orationi, ut alibi monuimus, operam dabit, ut oratio et studium ita inter se copulentur, ut nunquam sibi invicem obsint, sed contra sibi mutuo plurimum prosint. Sicut operæ pretium est horas aliquas orationi, piis exercitiis, piaque sacrorum biblorum et sanctorum, vita lectioni destinare, ita scientiarum maxime sacrarum studiis præscriptas quotidie sacerdotes horas assignent, quibus constanter animum intendant, nisi gravia et necessaria ministeria alibi eos vocent.

Nam « si vix in laicis tolerabilis videtur insitia, quanto magis in eis, qui præsunt, nec excusatione est digna nec venia (1). »

§ VI.

De Statutis diœcesanis.

25. Sicut pro religiosis familiis Constitutiones et alia ordinis Decreta sunt vitae normæ et disciplinæ, quas sequi tenentur, quia in iis finis et spiritus unicuique Instituto proprii describuntur, media indicantur practica ad finem hunc assequendum, et ad spiritum specialis perfectionis obtainendum; ita pro Ecclesiasticis qui in seculo degunt, sunt Statuta uniuscujusque diœceseos. Affabre enim in eis delineantur finis et spiritus ecclesiastici ordinis a Christo ipso instituti, et media omnia demonstrantur, quæ ad hunc finem et spiritum assequenda necessaria videntur. Statuta diœcesana sunt quidem omnium canonum et decretorum collectio sive Conciliorum, sive Pontificum romanorum, sive episcoporum, quæ apta sunt ad sacerdotem dirigendum, ut propriam perfectionem et salutem, nec non animarum sibi commissarum consequatur.

26. Maximam ergo auctoritatem hæc Statuta habent, tum ex magni ponderis documentis, ex quibus potissimum desumuntur,

(1) S. Leo Magnus epist. 46.

tum quia in synodis diœcesanis, Episcopo ordinario approbante, post longum et maturum examen stabiliuntur; tum denique quod eorum promulgatio, nonnisi annuente et sanciente Pontifice Romano, in diœcesibus fit. Inde obligatio exurgit, quæ gravissima est, cum ex parte Præsidum, qui ea præcipiunt, tum ex parte peinarum gravissimarum, sub quibus ex his plurima præcipiuntur. Caveant igitur ecclesiastici viri ne flocci faciant tam sancta, tamque venerabilia Statuta sanctitatis normas et vitæ. Studeant imprimis ea cognoscere et præ manibus terere, seseque in actibus, in verbis, in moribus, in agendi ratione ipsis adamassim conformare.

27. «Accipite igitur, consacerdotes et quot-
«quot estis fratres carissimi, Ecclesiæ mi-
«nisterio mancipati, accipite codicem, qui
«factus est quasi unicus diœcesanus fons,
«ex quo haurire oportebit, unde efficiamini
«digni mysteriorum Dei dispensatores, o-
«perarii inconfusibles, recte tractantes ver-
«bum veritatis. De vobis enim agitur in isto
«codice; vobis conscriptus est; tractat de
«vestra dignitate, de vestris officiis et mu-
«neribus, de vestra institutione et disciplina,
«a qua pendere et vestram et nostram et
«millenarum animarum salutem, nemo est
«qui ignoret. — Statutis igitur studete;
«statuta diurna, nocturnaque manu vol-

«vite... Quot pericula mendaque vitabitis?
«Hæc enim ex eo plerumque ortum ducunt,
«quod neglecto legis studio, scientia in ore
«sacerdotis, non ut par est, custodiatur (1).»

III.

Officia religiosi et ecclesiastici viri erga alios.

1. Restant officia pertractanda, quibus erga alios tenemur. Hæc complectuntur exemplum virtutum præbendum, opera zeli et misericordie exercenda; subjectionem, reverentiam, charitatem et unionem habendam. Summi momenti hæc sacerdotis officia sunt, quia per hæc suam sanctitatem demonstrat, his animarum saluti studet et Christo cooperatur in apostolica missione sibi commissa. Pauca igitur de singulis sunt attingenda et attente consideranda.

§ I.

De bono exemplo præbendo, et scandalo vitando.

2. «Nihil est quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino mi-

(1) Ex Mand. Syn. Corn. Van Bommel Ep. Leod. an. 1851 in Stat. promulg. habito.